

Avsiktsförklaring

Bakgrund

Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) ägs av de företag som äger eller deläger kärnkraftverk i Sverige. SKB:s ägare är Vattenfall AB, E.ON Kärnkraft Sverige AB, Forsmark Kraftgrupp AB och OKG Aktiebolag.

SKB har under mer än 30 år utvecklat ett system för att på ett säkert sätt ta hand om det svenska använda kärnbränslet. Arbetet med att utveckla slutförvarssystemet har skett stegvis genom forskning, teknisk utveckling, undersökningar av berggrunden och olika utredningar. Det tekniska utvecklingsarbetet har lett fram till att SKB år 2010 avser att lämna in en ansökan om att bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle.

Arbetet med att finna en lämplig plats för slutförvaret inleddes i början av 1990-talet med förstudier i åtta kommuner. Förstudiernas syfte var att översiktligt kartlägga de geologiska, tekniska, samhälleliga och miljömässiga förutsättningarna för ett slutförvar i dessa kommuner. Förstudierna var genomförda runt år 2000 och därefter valdes områden för platsundersökningar. Östhammars kommun i Uppsala län och Oskarshamns kommun i Kalmar län var positiva till sådana platsundersökningar som inleddes år 2002.

Platsundersökningarna har omfattat undersökningar inom en rad olika områden. Omfattande undersökningar har gjorts av berggrunden på plats, miljön har kartlagts, de tekniska förutsättningarna för att transportera och bygga har utretts och de samhälleliga förutsättningarna i kommunerna för att hysa ett slutförvar har studerats. Undersökningsarbetet har varit omfattande och resultaten har granskats av svenska och internationella experter. De preliminära resultaten pekar på att de undersökta områdena i de båda kommunerna uppfyller kriterierna för långsiktig säkerhet.

Parallellt med platsundersökningarna har SKB:s forskningsprogram drivits vidare med insatser inom en rad olika områden. Nämnas kan bl a forskningen vid Äspölaboratoriet och Kapsellaboratoriet i Oskarshamn. SKB har också finansierat forskning vid universitet och högskolor i Sverige och utomlands. SKB har även ett eget forskningsprogram inom det samhällsvetenskapliga området för att få en allsidig belysning av slutförvarsfrågan.

Östhammars och Oskarshamns kommuner har varit delaktiga i platsundersökningsprocessen och tidigare i förstudierna. Kommunernas frivilliga medverkan och konstruktiva samarbete är starkt bidragande till att platsundersökningarna och lokaliseringsprogrammet hittills är framgångsrikt. SKB och SKB:s ägare menar att kommunerna har tagit ett nationellt ansvar för slutförvarsfrågan.

Kommunernas medverkan är en förutsättning också för det fortsatta arbetet. SKB kommer under år 2009 att välja i vilken av kommunerna som man vill bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle. SKB ansökte redan 2006 om tillstånd enligt kärntekniklagen att uppföra en inkapslingsanläggning för använt kärnbränsle i Oskarshamns kommun.

SKB:s och SKB:s ägares överväganden

Slutförvaret och inkapslingsanläggningen kommer att drivas under en lång tidsrymd – 50 år eller längre – vilket gör att det är av strategisk betydelse att de kärntekniska anläggningarna finns i väl fungerande lokalsamhällen. Dagens befintliga kärntekniska verksamhet i Östhammars och Oskarshamns kommuner – kärnkraftverken, det centrala mellanlagret för använt kärnbränsle (Clab) och Slutförvaret för driftavfall (SFR) har också fortsatt behov av en välfungerande miljö för att kunna driva verksamheterna på bästa möjliga sätt. Kommunerna har dessutom i en gemensam skrivelse till SKB framfört att man tillsammans med SKB och dess ägare vill inleda en diskussion om hur mervärden kan tillskapas i de båda kommunerna.

Mot denna bakgrund har SKB och dess ägare ansett det nödvändigt att bredda perspektivet och tillföra mervärden för att bidra till en positiv utveckling i de båda kommunerna. I grunden handlar detta vidgade synsätt om att i den fortsatta processen långsiktigt bidra till väl fungerande kommunikationer, infrastruktur, en breddad arbetsmarknad samt att allmänt sett skapa bättre förutsättningar för rekrytering av personal och kompetensutveckling i Östhammars och Oskarshamns kommuner. Genom att stärka den lokala verksamhetsmiljön kan anläggningarna drivas och utvecklas under kommande decennier. Samtidigt blir förutsättningarna också bättre för övriga delar av näringslivet i de båda kommunerna.

Föreliggande avsiktsförklaring utgör en viljeinriktning från SKB och SKB:s ägare. Avsiktsförklaringen innebär ett erkännande av det nationella ansvar och det engagemang som Oskarshamns och Östhammars kommuner har visat i lokaliseringsprocessen. Avsiktsförklaringen syftar vidare till att generellt ange inriktningen för hur SKB och SKB:s ägare genom lämpliga insatser som är till gagn för alla parter kan tillföra mervärden till respektive kommun. Exempel på sådana mervärdesområden anges i bilagan.

Intentioner i denna avsiktsförklaring

Punkt 1

SKB och SKB:s ägare är av uppfattningen att Oskarshamns och Östhammars kommuner har tagit ett nationellt ansvar genom sin medverkan under förstudierna och platsundersökningarna. Detta ansvar har i hög grad bidragit till att det svenska systemet för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle fått en väl fungerande inriktning.

Punkt 2

Utgångspunkten för SKB och SKB:s ägare vad gäller denna avsiktsförklaring är att utvecklingsinsatserna för mervärden långsiktigt skall gynna de verksamheter som SKB och SKB:s ägare driver och kommer att driva i kommunerna.

Punkt 3

Arbetet med utvecklingsinsatser för mervärden inleds hösten 2008 och en första fas kommer att vara avslutad till den 31 mars 2009. Under denna första fas kommer arbetet vara inriktat på att konkretisera de föreslagna insatserna samt att ta fram ett ramavtal för det därpå följande arbetet och genomförandet. Efter platsvalet fortsätter detta arbete i en andra fas som inriktas på att vidareutveckla och bedöma vilka mervärden som bäst kommer att gynna utvecklingen i respektive kommun. Arbetet med detta skall vara avslutad senast i slutet av år 2009.

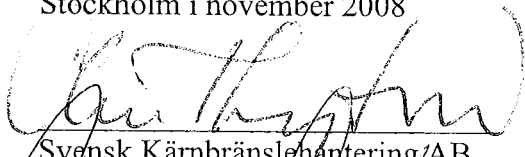
SKB och SKB:s ägare har för avsikt att arbeta tillsammans med kommunerna för att under den första fasen konkretisera och specificera de utvecklingsinsatser som redovisas i bilagan. Arbetet förankras hos de olika aktörer som kan komma att vara en del av förverkligandet så att möjligheterna till genomförande av de olika förslagen förstärks.

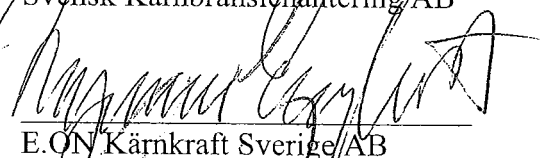
SKB ansvarar för att samordna arbetet.

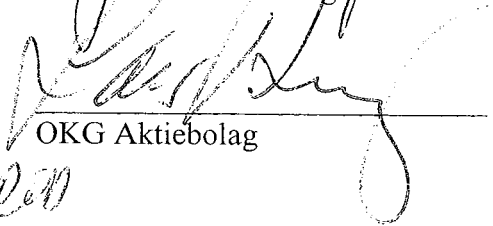
Punkt 4

SKB och SKB:s ägare avser att aktivt stödja och medverka i genomförandet av överenskomna insatser i de bägge kommunerna under perioden 2009-2020, med en tyngdpunkt på perioden 2010-2015.

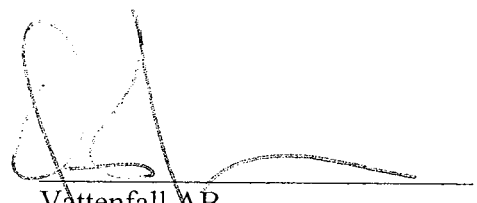
Stockholm i november 2008

Svensk Kärnbränslehantering/AB

E.ON Kärnkraft Sverige/AB

OKG Aktiebolag

R. Östlund

Vattenfall AB

Forsmarks Kraftgrupp AB

Bilaga till Avsiktsförklaring

Besöksanläggningar

I anslutning till de kärntekniska anläggningarna har SKB och SKB:s ägare för avsikt att etablera informationsverksamhet i form av besökscentra. Dessa skall ha till uppgift att informera om energi, kärnteknisk verksamhet och slutförvaret. Besökscentra kan naturligt placeras i den miljö där det kommer att byggas upp ett slutförvar eller en annan kärnteknisk anläggning. SKB driver redan idag informationsverksamhet vid sina anläggningar och de tänkta anläggningarna – slutförvaret och inkapslingsanläggningen – ansluter naturligt till det informationsuppdrag dessa har och den infrastruktur som kommer att byggas upp.

Besöksanläggningarna kan med fördel drivas/samarbeta med t ex högskolor, universitet m fl för att ytterligare bredda innehållet och omfattningen.

Informationsuppdraget är i första hand att skapa kunskap om och ett intresse kring energifrågor, kärnteknisk verksamhet och slutförvaret.

Infrastruktur

SKB och SKB:s ägare anser att det är viktigt att infrastrukturen i Östhammars och Oskarshamns kommuner samt omgivande regioner utvecklas och därigenom bidrar till att vidga arbetsmarknaderna för att underlätta SKB:s och ägarnas framtida rekrytering av arbetskraft i kommunerna. Särskilt fokus bör ligga på att utveckla ett mångsidigare och starkare näringsliv i de båda kommunerna eftersom SKB och SKB:s ägare totalt sett kommer att ha en mycket omfattande verksamhet i båda kommunerna under lång tid.

Mot bakgrund av detta är SKB och SKB:s ägare villiga att utreda förutsättningarna för att aktivt främja och understödja satsningar i prioriterad infrastruktur i båda kommunerna.

Näringslivsutveckling

Vattenfall har idag ett bolag som heter Vattenfall Inlandskraft AB. Företaget arbetar med företagsutveckling i 20 kommuner i Norrlands inland företrädesvis där Vattenfall bedriver verksamhet. Bolaget arbetar bl a med rådgivning till företag, bistår med kontakter för affärsutveckling och kan ge borgen för lån till företag. Inlandskrafts verksamhet är mycket uppskattad i de berörda kommunerna.

SKB och SKB:s ägare föreslår att Inlandskrafts koncept tillämpas i Östhammars och Oskarshamns kommuner – ”ÖSOS-kraft”. Konceptet omfattar i detta förslag t ex företagsrådgivning, riskkapital, kontakter med SKB och SKB:s ägare för affärsutveckling m m. Detta förslag avses initieras snarast med avsikt att SKB och SKB:s ägare ska finansiera ”ÖSOS-kraft”. Verksamheten ska startas senast den 1 juli 2009 i respektive kommun.

Spin Off

SKB och SKB:s ägare avser att aktivt bidra till att skapa förutsättningar för att nya företag, produkter och andra nyttigheter kan emanera från arbetet med att utveckla slutförvarssystemet. I praktiken innebär detta att SKB och ägarna på olika sätt kommer att bidra i arbetet att skapa sk spin off-effekter från de olika verksamheterna. Ett särskilt program avses inrättas för detta ändamål.

I detta ligger också att aktivt samarbeta med de innovationssystem som finns i Oskarshamns och Östhammars kommuner och de omgivande regionerna. Detta kan omfatta t ex stöd till kommersialisering, finansiering, tekniskt bistånd och samarbeten.

Utbildning och kompetensutveckling

SKB och SKB:s ägare är villiga att aktivt bidra till att tillskapa eller utveckla utbildningar i kommunerna som möjliggör en bättre tillgång på arbetskraft inom den energitekniska sektorn. I första hand kan det handla om gymnasiala eller post-gymnasiala utbildningar inom t ex drift och underhåll.

Arbetet med att etablera eller utveckla utbildningarna avses att ske i nära samråd med dagens utbildningshuvudmän i kommunerna.

Breddning av arbetsmarknaden

Både Östhammars och Oskarshamns kommuner har idag en arbetsmarknad som är präglad av traditionellt manliga arbetstillfällen inom industri och tillverkning. Inte minst av framtida rekryteringsskäl är båda kommunerna i behov av en breddad arbetsmarknad så att båda parter i en familj kan beredas arbete. Detta är viktigt för alla verksamheter i kommunerna.

Under perioden från 2009 och framåt avses åtgärder tas fram för hur arbetsmarknaden kan breddas. Det kan t ex handla om att attrahera företag att etablera sig, nylokaliseringar av verksamheter från SKB och SKB:s ägare eller andra typer av insatser.

Äspölaboratoriet

SKB har för avsikt att utveckla verksamheten vid Äspölaboratoriet i syfte att göra laboratoriet intressant för fler grupper av forskare och besökare. Det internationella intresset för det svenska slutförvarssystemet och dess funktion medför att det finns goda förutsättningar för detta. En del i detta är också att SKB International Consultants AB troligen kommer att utöka sin verksamhet vilket medför en utökad besöksverksamhet vid SKB:s anläggningar i Oskarshamn liksom i Forsmark och därmed sannolikt ökad efterfrågan på lokala tjänster.

I utvecklingen av verksamheten vid Äspölaboratoriet kan också ligga att tillskapa möjligheter för fler företag i andra branscher att använda laboratoriet för att utveckla metoder, processer och produkter.

Huvudkontorsfunktioner

SKB har för avsikt att flytta en betydande del av verksamheten vid huvudkontoret till antingen Östhammars eller Oskarshamns kommun. Detta avses ske under mitten av 2010-talet när slutförvaret har börjat byggas. Flytten av funktioner vid huvudkontoret kommer att ske successivt för att bibehålla kompetens och kontinuitet inom organisationen. Hänsyn kommer att tas till möjligheten att rekrytera kompetent arbetskraft i kommunerna.

SKB:s kapseltillverkning

SKB skall troligen bygga en anläggning för sammansättning och kvalitetskontroll av kopparkapslar. Dessa kapslar är en av de barriärer som skall avskärma det använda kärnbränslet i slutförvaret. SKB bedömer att det finns goda förutsättningar för att lokalisera denna anläggning till någon av kommunerna.

Särskilda satsningar inom energiområdet

SKB och SKB:s ägare avser att göra särskilda satsningar inom energiområdet i de båda kommunerna. Satsningarna avses utformas så att de båda kommunerna erhåller en årlig avkastning av medel som kan användas för samhällenas förutsättningar att härbärgera energiteknisk och kärnteknisk verksamhet samt till att vårda natur- och kulturmiljöer i anslutning till anläggningarna. Exempelvis kan satsningarna innebära att kommunerna får delägande i nyanlagda vindkraftparker i respektive kommun. Vidare kommer förutsättningar för Fud-verksamhet inom energiområdet att utredas.